

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	פרשת היינץ
6.....	המישור האתי
8.....	הגישה החולקת
13.....	משפט משווה – חיסיון וחובת סודיות
14.....	ההתפתחות הטכנולוגית
16.....	דיון
17.....	כוונה להתקשר בהסכם מחייב.
21.....	פנייה על ידי צד שלישי.
22.....	סוף דבר.
24.....	סיכום
25.....	רשימה ביבליוגרפית

מבוא

חיסיון עורך דין-לקוח הוא אחד החסיונות המוקדמים ביותר שהוכרו הן במערכת המשפט הישראלית והן במערכות המשפט הזרות. לחיסיון זה מספר טעמים, אולם כיום מקובלת הגישה לפיה מטרתו של החיסיון הינה לעודד תקשורת חופשית בין הלקוח לבין עורך הדין על מנת שהלקוח לא יחשוש למסור מידע לעורך הדין. חשש זה מצוי בעיקר במשפט הפלילי, כאשר הנאשם או החשוד חושש למסור מידע אודות האירוע שהיה מעורב בו לעורך הדין מתוך חשש כי המידע שימסור לעורך הדין עלול להפליל אותו, ועל כן ניתן החיסיון שבחסותו ימסור הלקוח את מלוא המידע הרלבנטי לעורך הדין על מנת שזה יוכל לתת לו את הטיפול המשפטי הטוב ביותר.

במשך השנים הועלו לא מעט תהיות בקשר להיקף תחולתו של החיסיון. בית המשפט נדרש לשאלה האם החיסיון חל רק לגבי מסמכים המצויים אצל עורך הדין או שמא החיסיון מתפרש גם לגבי מסמכים המצויים אצל הלקוח שאף לגביהם יכול עורך הדין ואף הלקוח בעצמו להעלות טענת חיסיון. שאלה נוספת שבית המשפט נדרש להכריע בה היא, האם החיסיון חל רק לגבי מסמכים שהם חלק מהייעוץ המשפטי או שמא גם מסמכים הנוגעים לשכר הטרחה ששולם על ידי הלקוח חוסים תחת החיסיון. בפסיקה ניכרות שתי גישות הפוכות – אחת המבכרת את הפרשנות התכליתית להוראות החוק ומרחיבה את היקפו של החיסיון, השנייה, המעדיפה את ההיצמדות ללשונו של החוק ומצמצמת את תחולתו של החיסיון.

במסגרת העבודה, אבקש להציג את הקושי המתעורר בקשר להחלת החיסיון על תקשורת המבוצעת בין עורך הדין ללקוח ברשת האינטרנט. ברשת האינטרנט קיימות פלטפורמות רבות בהן ניתן ליצור קשר כאשר כל אחת מהפלטפורמות הללו נושאת מאפיינים ייחודיים העשויים להשפיע על שאלת תחולת החיסיון. יובהר כבר כעת, כי אינני מתיימר במסגרת העבודה להכריע לגבי כל אחת מפלטפורמות התקשורת באינטרנט, ואינני מתיימר למצות במסגרת העבודה את הדיון לגבי כל צורות התקשורת האפשריות ברשת האינטרנט. מטרתי בעבודה זו הינה, להציג את הקושי המתעורר לגבי שאלת החיסיון בפלטפורמות תקשורת אלו לנוכח המאפיינים המגוונים והייחודיים של צורות התקשורת הללו אשר מצד אחד הינם דומים ומצד שני שונים מהמקרים המוסדרים כיום בחקיקה ובפסיקה של בית המשפט העליון. מסקנת העבודה היא אפוא, כי קיים צורך חיוני בהסדרת הסוגיה בצורה מקיפה וכוללת על ידי המחוקק, באופן שיסדיר גם כל אחת מצורות התקשורת החדשניות הקיימות כיום.

בראשית העבודה, אעמוד על הגדרת חיסיון עורך דין-לקוח תוך סקירת ההלכה שנקבעה על ידי בית המשפט העליון בפרשת היינץ. בהמשך, אציג את הגישה המנוגדת הקוראת להסדרה מקיפה של הסוגיה על ידי המחוקק. לאחר מכן, אציג את צורות התקשורת החדשניות באינטרנט תוך התמקדות בשתי פלטפורמות עיקריות: פורטלים/פורומים ציבוריים ורשתות חברתיות, ואציג את המאפיינים הייחודיים של כל אחת מצורות תקשורת אלו. לבסוף, אערוך דיון שבו אציג את המורכבות של צורות התקשורת הללו, את הקושי ביישום הדין הקיים לגביהן ואת הצורך בהסדרה מקיפה בחקיקה.

פרשת היינץ

בפרשת היינץ¹ דן בית המשפט העליון בשאלה האם חיסיון עורך דין-לקוח חל גם לגבי מסמכים שנמצאו ברשותו של הלקוח. פרשה זו עסקה בחומר שנתפס על ידי המשטרה בפרשה הידועה כ"פרשת רמדיה".

¹ רע"פ 8873/07 היינץ ישראל בע"מ נ' מדינת ישראל, (פורסם בבנו, 02.01.11). (להלן: "פרשת היינץ").

כזכור, במוקד פרשה זו עמדה פגיעה במספר רב של תינוקות בישראל שקיבלו תחליף חלב נטול ויטמין B1. במסגרת חקירת המשטרה, נחקר גם אדם בשם מילר אשר שימש כמנכ"ל החברה שייצרה את תחליפי החלב. במסגרת חקירתו של מילר, נתפסו מסמכים שהיו ברשותו וקבצים שהיו שמורים במחשבו האישי. מילר טען כי חלק ממסמכים אלו חוסים תחת החיסיון עורך דין-לקוח, והמשטרה איננה יכולה לעשות בהם שימוש במשפט המתנהל כנגדו ו/או כנגד החברה.

בבית המשפט המחוזי אשר שימש כערכאה הראשונה, נדחתה בקשתו של מילר. בית המשפט המחוזי עמד על הוראות החוק הרלבנטיות לעניין חיסיון עורך דין-לקוח, וקבע כי חיסיון זה חל רק לגבי מסמכים המצויים ברשותו של עורך הדין ואיננו חל לגבי מסמכים המצויים ברשותו של הלקוח. הסעיף הרלבנטי בהקשר זה הוא סעיף 48 לפקודת הראיות² הקובע כך:

"(א) דברים ומסמכים שהוחלפו בין עורך דין לבין לקוחו או לבין אדם אחר מטעם הלקוח ויש להם קשר ענייני לשירות המקצועי שניתן על ידי עורך הדין ללקוח, אין עורך הדין חייב למסרם כראיה, אלא אם ויתר הלקוח על החיסיון; והוא הדין בעובד של עורך דין אשר דברים ומסמכים שנמסרו לעורך הדין הגיעו אליו אגב עבודתו בשירות עורך הדין.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות עורך דין או עובד של עורך הדין".

(ההדגשה איננה במקור – הכותב).

בית המשפט המחוזי קבע, כי כעיקרון מקובלת עליו עמדתו של מילר לפיה ראוי יהיה להטיל את החיסיון גם על מסמכים המצויים ברשותו של הלקוח, אולם לשונו הברורה של החוק איננה מותירה מקום לאפשרות שכזאת. נוסחו של החוק מצביע בבירור על כך שהחיסיון חל רק על מסמכים המצויים אצל עורך הדין, והמחוקק לא עוסק במסמכים המצויים ברשותו של הלקוח. משכך, נקבע על ידי בית המשפט המחוזי כי במצב המשפטי הקיים אין מקום להחיל את חיסיון עורך דין-לקוח על מסמכים המצויים ברשותו של הלקוח.

קביעתו של בית המשפט המחוזי בוטלה על ידי בית המשפט העליון. בפסק הדין ציין בית המשפט כי אף עמדתה של המדינה השתנתה במסגרת הערעור, והפרקליטות בחנה מחדש את עמדתה והגיעה למסקנה כי ניתן להחיל את החיסיון גם על מסמכים שנמצאו ברשותו של הלקוח. בהתאם לכך, נקבע על ידי בית

² פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971. (להלן: "פקודת הראיות").